

Riskinarvioinnin tutkimusyksikkö
Kirsi-Maarit Siekkinen

3.3.2014

Kokous: 19th Meeting between Focal Points and EFSA
Paikka: EFSA:n päärakennus, Parma (Italia)
Aika: 19–20.2.2014
Osallistuja: Kirsi-Maarit Siekkinen, Evira

Järjestyksessään yhdeksästoista Focal Point (FP) kokous järjestettiin EFSA:n päärakennuksessa Parmassa. Kokouksen puheenjohtajana toimi Stef Bronzwaer EFSA:n Advisory Forum ja Scientific Cooperation -yksiköstä. Kokouksesta poissa olivat Turkin ja Serbian edustajat.

Kokouksessa käsiteltiin mm. EFSA:n asiantuntijapankin (EDB) viisivuotisarviointia, EFSA:n tieteellisten verkostojen arviointityötä, alustavia tuloksia vuoden 2013 FP -toiminnasta sekä vuodelle 2014 suunniteltuja painopistealueita. Lisäksi kuulimme esityksen EFSA:n aspartaami -riskinarvioinnista, viimeisimmät uutiset EFSA:n tulevasta rahanhakukuulutuksista sekä EFSA:n sidosryhmäyhteistyöstä, jonka yhteydessä todettiin, että asiaa pitäisi käsitellä myös Advisory Forumissa (AF) ja AFn viestintäryhmässä (AFCWG).

EFSA avaa pian haun, jolla haetaan uusia asiantuntijoita tiedekomiteaan ja -lautakuntiin seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi.

Jäsenmaista Ranska piti esityksen ANSESn vuoden 2014 työohjelmasta. Kypros esitteli kuluttajille suunnattua helposti ymmärrettävää viestintäkampanjaa kemiallisista vaaroista. Alankomaat puolestaan piti esityksen, joka liittyi riskiperusteiseen valvontaan. Portugali kertoi heidän EFSA:n yhteistyöorganisaatioiden (Art36 org.) uudelleenarvioinnin tilanteesta. Kokouksessa kuultiin myös katsaus AFn viimeisimmästä kokouksesta (matkakertomus kansallisilla FP -sivuilla:

<http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/esittely/toiminta/efsan+focal+point-toiminta/efsan+kokoukset/>)

Kokouksen aluksi EFSA:n SCISTRAT -osastonjohtaja Juliane Kleiner kävi kiittämässä FPja; verkostomme 5 -vuotisarvioinnin tulos on ollut erittäin positiivinen. Myös AF on antanut tukensa FP -työlle. AFn mukaan FP -verkosto on vahva, toimiva ja täyttää sille annetun tehtävän.

FP -sopimukset tullaan uusimaan vuonna 2015, jolloin on odotettavissa myös uusia ehkä entistäkin haastavampia tehtäviä.

EFSA:ssa on tällä hetkellä käynnissä lisäaineiden turvallisuuden uudelleenarviointi, joka jatkuu vuoteen 2020. Turvallisuusarviointi tehdään sekä jo markkinoilla oleville lisäaineille että uusille sinne hamuaville. Ensimmäisenä arviointivuorossa ovat elintarvikeväriaineet, jotka arvioidaan vuoteen 2015 mennessä.

Aspartaamin turvallisuuden uudelleenarviointi oli suunniteltu tehtäväksi vuonna 2020, mutta arviointia aikaistettiin uusien tieteellisten tutkimustulosten tultua julki. Georges Kass EFSA:n FIP -yksiköstä piti kokouksessa EFSA:n tekemästä aspartaamin uudelleenarviointityöstä perusteellisen esityksen, joka on saatavissa kokonaisuudessaan allekirjoittaneelta. EFSA:n asiantuntijat ovat arvioineet lähes yksi kerrallaan etenkin kuluttajissa huolta herättäneet uudet tutkimustulokset (uusissa tutkimuksissa on muun muassa väitetty aspartaamin aiheuttavan koe-eläimille syöpää). EFSA arvioi myös aspartaamin hajoamistuotteet (asparagiinihappo, fenyylialaniini ja metanoli). Näissä uusissakaan tutkimuksissaan EFSA ei löytänyt tieteellistä näyttöä aspartaamin väitetystä syöpävaarallisuudesta tai perimää vahingoittavasta vaikutuksesta. EFSA:n turvallisuusarvion mukaan aspartaami on turvallinen makeutusaine, eikä sen ADI -arvoa (40 mg/kg/bw/vrk) nähty aiheelliseksi muuttaa.

Aspartaamilla makeutetut juomat ovat kuluttajien suurimpia saantilähteitä, mutta niitäkin voi juoda aika reippaasti (esim. 15 cokis light tölkkiä tai 23 pepsimax tölkkiä) jotta turvallisen päiväsaannin määrä ylittyy. Aihe kiinnosti kokoukseen osallistujia niin paljon, että aiheesta keskustelu jatkui vielä kahvituolla Georgesin kanssa. Pohdimme kahvikeskustelussa lähinnä sitä mikä kuluttajia aspartaamissa ja muissa lisäaineissa pelottaa (ja miten tuota osin aiheetontakin pelkoa voisi parhaiten lieventää).

Lisätietoa aiheesta: <http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/aspartame.htm>

EFSA:n Marina Koussathana esitteli EFSA:n yksiköitä tukevien tieteellisten verkostojen (vierasainedatan keruu, ruoankulutusdatan keruu, zoonosidatan keruu, BSE-TSE, mikrobiologinen riskinarviointi, eläinten terveys ja hyvinvointi, kasvinterveys, GMO, nousevat riskit, kasvinsuojeluaineet, riskinarviointimenetelmien harmonisointi ja nanoteknologia) arviointityötä, johon ovat osallistuneet EFSAsta verkostojen koordinaattorit (yksikönjohtajat), AF jäsenet sekä verkostojen asiantuntijajäsenet. Arviointitulosten perusteella verkostot arvioitiin mm. tärkeiksi yhteistyön välineiksi EFSA:n ja relevanttien kansallisten organisaatioiden välillä. Joidenkin verkostojen toimeksiantoa pitää päivittää ja viestintää kansallisella tasolla parantaa.

Tiedonvälityksen parantamiseen EFSA onkin kaavailut FPIen apua verkostolaisille. EFSA laatii parhaillaan verkostolaisten, AF:n ja FP:n välistä tiedonvaihtoa helpottavaa ohjeistoa, jota miettivässä keskusteluryhmässä ovat olleet seuraavien maiden FP:t: CY, BE, ES, FR, GR, IT ja NO. Ohjeistoa käsitellään seuraavaksi AF:ssa. *FP järjestää suomalaisille verkostojen jäsenille huhtikuussa aiheeseen liittyvän yhteiskokouksen, johon osallistuvat myös AF ja FP.* Kokouksessa kerroin, että olemme lähettäneet kansallista verkostokokouksetamme edeltävän kyselyn verkostolaisillemme, jonka joitakin alustavia tuloksia nostin kokouksessa esiin kommenttina nyt laadittavaan EFSA:n ohjeistoon ja erityisesti sen sitovuuteen.

FIN:n kanssa samanlaisia kommentteja jättivät EFSA:lle myös SE ja DK. EFSA puolusti ohjeistoaan vakuuttamalla, ettei sen tarkoitus ole määrätä kuinka tiedonvaihto pitää toteuttaa kunhan maat huolehtivat siitä, että informaatio liikkuu kansallisesti.

EFSA on perustanut uuden verkoston (FIP), jonka on ainakin aluksi kaavailtu keskittyvän pakkausmateriaaleihin. *Fista verkoston edustajaksi nimettiin VTT.* EFSA on pyytänyt maita tarkistamaan 28.2 mennessä, että verkostoja edustavat organisaatiot (ja niiden asiantuntijajäsenet) ovat edelleen relevantteja ja informoimaan EFSA:ta muutoksista. *FIN osalta asia on hoidettu.*

Lisätietoa EFSA:n verkostoista: <http://www.efsa.europa.eu/en/networks/supportingunits.htm>

Kokouksessa Sergio Potier Rodeia EFSA:sta esitteli alustavia tuloksia vuoden 2013 FP -toiminnasta. Viime vuonna FP:t vastasivat tai koordinoivat vastauksia 131:een kyselyyn tai muuhun tietopyyntöön (vrt. vuonna 2012 155); 80 % em. kysymyksistä tuli EFSA:sta ja 20 % FPI:ta. Lisäksi FP:t päivittivät EFSA:n tiedonvaihtojärjestelmään (IEPiin) noin 200 uutta riskinarviointiin liittyvää dokumenttia (kaiken kaikkiaan järjestelmä sisältää tällä hetkellä 1 500 eri maiden FPIen sinne lataamaa dokumenttia). Vuonna 2013 FP:t jakoivat maissaan myös tietoa EFSA:n rahanhauista ja järjestivät maidensa EFSA:n yhteistyöorganisaatioiden edustajille kokouksia sekä organisoivat muita kansallisia tapahtumia. FP:t myös edesauttoivat EFSA:n osallistumisia 49:ään kansalliseen tapahtumaan. FP:sta reilut 80 % ylläpitää kansallisia FP -sivuja, jotka toimivat tärkeänä informaatiokanavana EFSA -asioille. EFSA koostaa parhaillaan yhteisraporttia vuoden 2013 toiminnasta, joka perustuu eri maiden FPIen sille laatimiin raportteihin. Yhteisraportti tullaan julkaisemaan EFSA:n www -sivuilla (*raportti tullaan lataamaan myös kansallisille FP -sivuille aikaisempien vuosien tapaan*).

EFSA esitteli kokouksessa myös alustavan suunnitelmansa FPI:lle tälle vuodelle priorisoiduista kahdeksasta tehtäväkokonaisuudesta, jotka eivät juuri muuttuneet aikaisemmista vuosista. Lisäprioriteeteiksi on kaavailtu tiedonvälityksen koordinoitavia, jotka liittyvät EFSA:n verkostojen, AF:n ja FP:n välisen tiedonvaihtoon.

EFSA hakee pian uusia asiantuntijoita tiedekomiteaan ja -lautakuntiin seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Haku avautuu maaliskuun alussa. Hakukuulutus koskee tiedekomitean ohella seuraavia tiedelautakuntia: Eläinten terveyttä ja hyvinvointia käsittelevä lautakunta (AHAW); Biologisia vaaroja käsittelevä lautakunta (BIOHAZ); Elintarvikeketjun vierasaineista käsittelevä lautakunta (CONTAM); Eläinten rehuissa käytettäviä lisäaineita, tuotteita tai aineita käsittelevä lautakunta (FEEDAP); Geneettisesti muunneltuja organismeja käsittelevä lautakunta (GMO); Erityisruokavaliovalmisteita, ravitsemusta ja allergioita käsittelevä lautakunta (NDA); Kasvinterveyttä käsittelevä lautakunta (PLH) sekä Kasvinsuojeluaineita ja niiden jäämiä käsittelevä lautakunta (PPR). FP:teja pyydettiin levittämään tietoa avautuvasta hausta. Lisätietoa aiheesta tullaan julkaisemaan sekä EFSA:n www -sivuilla että kansallisilla FP -sivuilla "Ajankohtaista EFSA:sta" -osiossa: <http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/esittely/toiminta/efsan+focal+point-toiminta/ajankohtaista+efsasta/>

Ilias Papatryfon EFSA:sta kertoi EFSA:n tulevista rahanhakukuulutuksista, jotka listattu alle:

- *Occurrence data on tropane alkaloids on food and feed*
530 000 €. Haku avautuu maaliskuussa, dl. kesäkuussa (Art36 org. haku)
- *BPA in animal products*
520 000 €. Haku avautuu huhtikuussa, dl. kesäkuussa, (Art36 org. haku)

- *Closing data-gaps for MRA of Listeria monocytogenes in ready-to-eat (RTE) food: i) molecular analysis of strains from different compartments along the food chain, and humans*
420 000 €. Haku avautunee maalikuussa, dl. toukokuussa
- *Closing data-gaps for MRA of Listeria monocytogenes in ready-to-eat (RTE) food: ii) modelling assistance*
85 000 €. Haku avautunee huhtikuussa, dl. kesäkuussa
- *Review of immune stimulator substances/agents that are susceptible of being used as feed additives*
80 000 €. Haku avautunee helmikuussa, dl. huhtikuussa
- *Review of literature on cyanobacteria toxins in food*
150 000 €. Haku avautunee toukokuussa, dl. elokuussa
- *Preparatory work on statistical and toxicological support for the evaluation of risk assessment of GMO dossiers*
Rahoituksen määrä vielä auki. Haku avautunee huhtikuussa, dl. heinäkuussa (nelivuotinen puitesopimus)
- *On request coding of food descriptors of the EFSA chemical occurrence and food consumption databases according to the FoodEx2 classification and description system*
500 000 €. Haku avautunee maaliskuussa, dl. toukokuussa (nelivuotinen puitesopimus)
- *Supporting MSs in implementation and testing of electronic submission in XML, Excel and CSV formats of zoonoses, antimicrobial resistance and food-borne outbreak data and updating the historical datasets*
400 000 €. Haku avautunee helmikuussa, dl. huhtikuussa
- *Support to national dietary surveys in compliance with the EFSA guidance in view of pan-European dietary survey*
800 000 €. Haku avautunee huhtikuussa, dl. heinäkuussa
- *Testing a procedure for the identification of emerging chemical risks in the food and feed chain*
300 000 €. Haku avautunee huhtikuussa, dl. heinäkuussa
- *Specialised training courses on certain aspects of food safety risk assessment for members of EFSA's Scientific Committee/Panels and their working groups, open to EFSA staff*
300 000 €. Haku avautunee maaliskuussa, dl. kesäkuussa
- *Development of new and harmonized risk assessment methods: training to implement the guidance on expert knowledge elicitation*
120 000 €. Haku avautunee maaliskuussa, dl. toukokuussa
- *Scientific services for preparatory work on: i) generating and collecting new evidence via experimental or field studies, surveys, etc.; ii) extracting and collating existing evidence; iii) synthesizing and critically analyzing evidence*
8 M €. Haku avautunee maaliskuussa, dl. kesäkuussa (nelivuotinen puitesopimus)

FP tulee jakamaan tarkempaa tietoa hauista niiden avauduttua.

EFSA:n rahanhakuihin on osallistuttu nyt aikaisempia vuosia ahkerammin. EFSA kiitti osaltaan FP:n rahanhakukuulutusten välittämisestä. Vuonna 2015 EFSA avannee laajempiaiheisiä rahanhakukuulutuksia, joita se rahoittaa yhdessä hakijamaiden kanssa. Tästä aiheesta tullaan saamaan myöhemmin lisätietoa. EFSA lupasi myös lähettää FP:lle maakohtaista tietoa siitä kuinka maista on haettu EFSA-rahoitusta. Pyysimme myös maakohtaisia tietoja niiden hakemusten määrästä, jotka eivät ole saaneet rahoitusta. EFSA lupasi selvittää voiko se antaa tällaista tietoa.

Muut asiat

- EFSA:n asiantuntijatielokantaan voi edelleen ilmoittautua oheisen linkin kautta:
<http://www.efsa.europa.eu/en/networks/expertdb.htm>. Erityisesti nanoteknologian alalta EFSA:n asiantuntijapankki tarvitsisi lisää asiantuntijoita.
- BTSF -ohjelman (<http://www.trainsaferfood.eu/Trainings/RiskAssessment.aspx>) riskinarviointikoulutukset jatkuvat kaudella 2014–2015, jolloin myös uusia aihealueita (eläinten terveys, eläinten hyvinvointi ja ympäristö) otetaan koulutukseen mukaan. Ohjelman on tarkoitus valmistua lähiaikana. FP:t jakavat ohjelmasta tulevaisuudessa lisätietoa.

- FR informoi ANSESn EFSA:n toimialaan liittyvästä työohjelmasta vuodelle 2014. Ohjelma löytyy ANSESn sivuilta: <https://www.anses.fr/en/content/anses-presents-its-2014-work-schedule-0>
- CY esitteli kuluttajille suunnattua helposti ymmärrettävää viestintäkampanjaa kemiallisista vaaroista. CY lupasi, että heidän kehittämänsä ideat ovat kaikkien maiden vapaasti lainattavissa. Esitys on saatavissa allekirjoittaneelta.
- NL piti kokouksessa esityksen, joka liittyi riskiperusteiseen valvontaan. He ovat lähestyneet aihetta risk ranking -näkökulmasta ja heidän tavoitteenaan on luoda riskiperusteinen systeemi, jonka avulla on mahdollista allokoida valvontaresurssit suhteessa riskiin. Alankomaalaisten tavoitteena on kehittää geneerinen malli riskin rankkaukseen/luokitteluun, jota voidaan käyttää riskejä ja vaaroja priorisoitaessa. Esitys on saatavissa allekirjoittaneelta. Kerroin tässä yhteydessä Eviran riskinarvionnintutkimusyksikössä meneillään olevasta kasvintuhojariskeihin liittyvän priorisointimallin kehittämistä ja sen soveltamisesta.
- NL jakoi tietoa "Acropolis" EU -hankkeesta, joka liittyy kasvinsuojeluainejäämien kumulatiiviseen arviointiin. Lisätietoja hankkeesta: <http://www.acropolis-eu.com/>
- EFSA on julkaissut sivuillaan uuden videon "EFSA's grants and procurements – enhancing scientific cooperation":
https://www.youtube.com/watch?v=kimmW_ZCTRc&feature=c4-overview&list=UUTURPCB375YunOtdm-JB6A
- BE on julkaissut 30 sivuisen tietopaketin "Cooperation between Belgium and EFSA". Julkaisu on saatavissa pdf:nä allekirjoittaneelta.
- IT jakoi tietoa kahdesta meneillään olevasta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä hankkeista; DISCONTTOOLS: <http://www.discontools.eu/> ja Era-Net ANIHWA: <http://www.anihwa.eu/>

Seuraavat FP -kokoukset:

- 20th 4–5.6.2014 IT (Parma)
- 21st 8–9.10.2014 DE (Berliini)

JAKELU: M. Aho, K. Savela, Eviran jory, J. Husu-Kallio/MMM, R. Heinonen/MMM